

Declaració del CNDC

60a Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona de Nacions Unides

Nova York, del 14 al 24 de març de 2016

Per un desenvolupament sostenible amb la participació de les dones

L'Informe Brundtland -1987- tenia com a propòsit analitzar i proposar noves polítiques de desenvolupament econòmic que poguessin satisfer les necessitats del present sense comprometre les futures generacions. Aquest informe, coordinat per la llavors primera ministra de Noruega, Gro Harlem Brundtland, va utilitzar per primera vegada el terme "desenvolupament sostenible". Posteriorment, seria recollit a la Declaració de Rio (1992) i reafirmat en la Conferència de Rio+20.

El desenvolupament sostenible implica adoptar mesures que millorin els seus tres pilars: societat, economia i medi ambient. I les dones n'han de ser agents fonamentals per seguir avançant.

Àmbit social

Les violències contra les dones són el principal obstacle per al seu apoderament i per al desenvolupament sostenible de la nostra societat. Les dones seguim exercint un paper fonamental en la sostenibilitat de la vida. La violència estructural i simbòlica, que es tradueix en manca de reconeixement i de recursos, dificulta la consecució dels objectius del desenvolupament sostenible. La precarietat laboral, la càrrega de la cura, la desigualtat salarial i el sostre de vidre col·loquen en situació de gran vulnerabilitat les dones que pateixen violència. La reducció del treball en el camp, abans realitzat per un 40% de dones, ara està en un 2%. La dificultat d'accedir a un habitatge pot perpetuar relacions de violència. D'altra banda, la legislació en matèria de violència i la seva aplicació provoca sovint una major victimització de les dones que no troben reconeixement ni protecció. La falta de reparació de les dones que pateixen violències per part de les institucions és un fre a l'apoderament.

L'accés de les dones a l'educació, la formació professional i l'augment de les seves capacitats esdevenen la clau del seu apoderament i de la millora dels seus mitjans de subsistència. El suport públic a objectius concrets pot assegurar la igualtat d'oportunitats en matèria d'educació i capacitació professional, especialment en àmbits com les ciències i la tecnologia. D'aquesta manera, les dones exerciran un paper més important en les activitats de recerca i desenvolupament, per exemple, en temes de tecnologies respectuoses amb el medi ambient.

La salut, pilar fonamental de l'apoderament, es veu afectada per diversos factors mediambientals i culturals com l'ús de pesticides en zones agrícoles que malmet especialment la salut de les dones, la regressió del Delta de l'Ebre que amenaça una població sencera o la diversitat de malalties provocades per les violències viscudes al llarg del cicle vital. Altres aspectes que cal remarcar és el biaix que tenen les recerques clíniques i sanitàries en què les dones no són el

subjecte d'estudi, i l'escassa anàlisi des de la perspectiva de gènere que ofereixen les dades de l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA).

Globalment, ens preocupa la incorporació dels drets sexuals i reproductius en els Objectius del Desenvolupament Sostenible, que han estat desmembrats i sotmesos a un canvi de paradigma vinculant-los a la provisió de serveis i oblidant la transversalització dels drets com a pilar fonamental. És imprescindible aconseguir dissenyar indicadors quantitius i qualitius que mesurin realment els resultats i puguin establir i esmenar les polítiques en favor seu, crear estratègies d'aplicació -adequades als diferents països, regions i comunitats- que incloguin mecanismes de rendició de comptes participatius i finançats per a l'ús de la societat civil. A Catalunya, celebrem que el Parlament hagi aprovat, recentment, una declaració que considera aquests drets com a fonamentals i com un dels eixos centrals en el desenvolupament sostenible.

Totes les polítiques públiques han de contemplar un enfocament de gènere i abordar els factors estructurals que perpetuen les desigualtats. Aquestes han de basar-se en principis de justícia social que comptin sempre amb la participació activa de les dones, possibilitin els mecanismes d'accés i comunicació efectius que facin visibles les iniciatives d'autogestió i les xarxes de suport entre dones. És imprescindible dotar les polítiques de recursos econòmics adequats per aconseguir-ho i avaluar-ne els seus èxits així com reduir les desigualtats entre països, en un marc de major solidaritat, perquè disminueixi la pobresa de les zones més empobrides.

Àmbit econòmic

La crisi econòmica segueix essent una realitat. En aquest context cal ressaltar l'impacte especialment negatiu en moltes dones ja que la disminució de prestacions socials les ha obligat a retornar al paper de cuidadores sense remuneració ni drets reconeguts i tornant a dependre de la parella.

Actualment les dones representen a Catalunya el 46% de la població activa i la seva taxa d'atur està en el 20%. La bretxa salarial se situa al voltant del 19% i és més gran en feines de menys formació i contractes de jornada completa. A partir dels 45 anys les dones catalanes pateixen més la discriminació salarial. Aquesta bretxa s'acaba traduint en menys prestacions d'atur i pensions més baixes per a les dones. Cada any les pensionistes catalanes reben 4.429 milions d'euros menys que els homes a causa d'aquesta discriminació salarial i també de la menor participació de la dona al mercat laboral.

Una altra problemàtica que ens afecta és la dificultat per accedir a llocs de presa de decisions en les empreses. Això té un important impacte sobre el creixement i la capacitat econòmica del país. Integar la paritat al mercat laboral seria un actiu per resoldre la crisi econòmica. Els principals obstacles per a l'accés a aquests càrrecs a Catalunya tenen a veure amb factors culturals (cultura empresarial masculina, falta d'autoconfiança de les dones, poca coresponsabilitat en la llar) i normatives (horaris de treball, traves a la major conciliació de la vida familiar i laboral, etc.).

Referent a l'emprenedoria, encara ara és predominantment masculina. Al 2014 més de 6 de cada 10 emprenedors en fase inicial eren homes. No obstant això, l'activitat emprenedora femenina a Catalunya (5,9%) es manté per sobre de la resta d'Espanya (4,3%) i d'Europa (5,0%). La taxa d'activitat emprenedora femenina més alta ha estat la corresponent a dones amb educació superior (26%).

Àmbit mediambiental

Els recursos del planeta no són inesgotables. El nostre model de desenvolupament i consum a escala global és insostenible, extractiu i injust. Preval el benefici empresarial d'uns pocs per sobre de la vida i la salut de la Terra i dels éssers que l'habituen, convertint els recursos naturals en armes de control i dominació que afavoreixen l'increment de desigualtats, pobresa i exclusió social, perpetuant així l'exclusió de les dones en els processos de desenvolupament i dels seus beneficis.

La participació de les dones, el seu paper en la gestió i adopció de decisions són fonamentals per als processos de desenvolupament sostenible i l'accés a càrrecs de govern en els plànols local, nacional i internacional, on poden ser eficaces agents del canvi. Diversos estudis constaten que les dones, a causa del seu estil de vida i pautes de consum, semblen preocupar-se més pel medi ambient i tenen un major sentit de responsabilitat cap a l'assoliment del desenvolupament sostenible. Hi ha indicis que les dones solen ser consumidores més responsables, reciclen més i utilitzen el transport públic més sovint que els homes.

El nostre model energètic està basat en la utilització de combustibles fòssils i nuclears, i penalitza la utilització d'energies renovables. Un altre problema és el model agroalimentari (cultius transgènics que alimenten, també, la nostra ramaderia). Caldria apostar per una seguretat alimentària i una millor nutrició, promoure l'agricultura sostenible, ecològica i de proximitat així com garantir la sobirania alimentària de les comunitats productores.

La ciutadania catalana s'ha mobilitzat, en nombroses ocasions, contra el Pla Hidrològic de l'Ebre, per la sobreexplotació, per l'incompliment de tractats de la Unió Europea sobre l'aigua, per no tenir en compte els efectes del canvi climàtic, per posar en perill espais protegits, per la utilització d'herbicides nocius per a la salut (glifosat), pel *fracking*... (tècnica d'extracció de gas no convencional que el Parlament català va prohibir al 2014).

Com sempre, volem destacar que els temes anteriorment tractats (social, econòmic, mediambiental) tenen un plus quan afecten les dones majors, de diferent origen ètnic, amb diversitat funcional, d'àmbit rural, amb opcions o identitats sexuals no hegemòniques o que viuen en situacions de monoparentalitat.

El Consell Nacional de les Dones de Catalunya, que integra 379 entitats, fa una crida perquè:

- A Catalunya s'adoptin les mesures necessàries per a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible segons l'agenda mundial.
- El govern català, en les seves relacions internacionals, insti els governs a promoure els drets de les dones en qualsevol lloc del planeta.